

INFORME PARCIAL

Sessions de debat del procés participatiu 'Visió 2030: La cooperació catalana al desenvolupament global'

Tema 2.3. Noves eines: Esports, cultura i desenvolupament

Octubre 2018

1. Introducció

El Setembre de 2018, la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament (DGCD) va endegar un procés participatiu amb l'objectiu de dissenyar una estratègia per a la cooperació catalana d'acord amb la Visió 2030.

Aquest procés participatiu es caracteritza per l'organització de 23 sessions i compta amb la participació d'actors tradicionals del sector de la cooperació catalana, junt amb altres actors que, tradicionalment, han tingut menys presència en aquest àmbit.

Un dels elements més innovadors de la Visió 2030 i dels ODS és la consideració de la necessitat de noves aliances, més enllà dels actors tradicionals (donants, governs receptors i societat civil) com també noves eines per promoure el desenvolupament sostenible. Entre aquestes eines s'hi troba l'esport.

En el cas de la cooperació Catalana, l'esport ha estat una eina de canvi social i de desenvolupament sostenible poc explotada en el camp de la cooperació al desenvolupament. Es coneix que algunes federacions esportives, fundacions lligades a clubs esportius o administracions locals porten utilitzant l'esport com una eina de transformació social des de fa molt temps, però han estat poc involucrades en la cooperació al desenvolupament. En el marc de la Visió 2030 i dels ODS, l'esport es reconegut com a instrument indispensable per la consecució d'alguns dels seus ODS, concretament d'aquells relacionats amb la salut, la reducció de les desigualtats, la igualtat de gènere, entre altres (ODS, 3, 5 i 10).

La sessió de debat de la qual s'informa en el present document va ser dedicada a identificar que es fa a Catalunya en termes d'esport per al desenvolupament, els reptes del seu poder transformador en el si de les societats, oportunitats i mecanismes per la seva integració en la cooperació catalana. El present document conté informació relativa al funcionament i resultats d'aquesta tercera sessió.

2. Informació General de la Sessió

Eix Temàtic:	<i>Noves eines i aliances: l'Agenda 2030 emfasitza la necessitat de relacions i aliances d'impacte en el desenvolupament</i>		
Tema específic:	2.3 Noves Eines: esports, cultura i desenvolupament	Tipus de Sessió	Informació
Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS):	ODS 3,4,5 i 17		
Data, Lloc i hora:	27 de Setembre 2018		
Nombre de participants:	7 Participants		
Perfil dels Participants:	Representants de federacions esportives, fundacions esportives, universitats, Administració local i Administració pública.		

3. Objectius de la Sessió

L'objectiu d'aquesta sessió fou compartir informació sobre les activitats de cooperació internacional que les organitzacions catalanes estan duent a terme en l'àmbit de l'esport i obtenir propostes de futur de cara a l'Agenda 2030. Els objectius específics de la sessió són:

- Compartir informació sobre les experiències dels actors presents en l'àmbit de l'esport per al desenvolupament
- Anàlisi de les eines emprades i els actors
- Com la cooperació catalana pot incorporar la cultura i l'esport per implementar l'Agenda 2030

4. Continguts de la Sessió i Dinàmica Emprada

La dinàmica de la sessió va consistir en una introducció sobre el procés per part de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i de la Direcció de Participació Ciutadana i Transparència, una contextualització de la temàtica abordada seguida d'una breu explicació del què es faria durant la sessió, incloent les regles del joc, per part de la Fundació Pere Tarrés.

La dinàmica de la sessió va consistir en 3 debats en forma plenari, donat que el nombre de participants era reduït. Degut que no hi va haver cap participant del sector de la cultura, el debat es va centrar en l'àmbit de l'esport.

La sessió va estar organitzada en tres parts:

- Una primera part, d'uns 40 minuts aproximadament, dedicada a identificar les experiències dels participants en l'àmbit de l'esport per al desenvolupament, incloent els objectius de les intervencions.
- Una segona part, d'uns 40 minuts de durada, on els participants van discutir els mecanismes d'execució emprats, actors involucrats i els reptes.
- Una tercera part va consistir en una discussió de 20 minuts sobre idees i recomanacions de com la cooperació catalana podria incorporar l'esport en la seva agenda de cooperació al desenvolupament.
- I finalment, una avaluació de la sessió i cloenda duta a terme en els últims 5 minuts de la sessió.

5. Resultat de la sessió

La sessió es va caracteritzar per un públic especialitzat en la temàtica amb molta experiència en el terreny. Tot i que va resultar difícil dur a terme una reflexió estratègica que superés l'enfocament de projecte o la lògica de finançament, la sessió va permetre identificar diferents enfocaments estratègics i els seus reptes, mecanismes d'execució i recomanacions específiques de caire estratègic.

5.1 Diagnosi del tema específic de la Sessió

Accions en l'àmbit de l'esport dels actors de cooperació catalana

- La **Federació Catalana de Basquetbol** té un projecte de cooperació (Programa **BQ Solidari**: <https://www.basquetcatala.cat/BQSolidari>) Sàhara, Etiòpia, Marroc entre altres llocs. Les activitats inclouen formació d'entrenadors, provisió de materials i facilitació d'espais per interactuar.

- La **Universitat Blanquerna – Universitat Ramon Llull** imparteix una assignatura sobre cooperació esportiva en el seu grau de Gestió Esportiva. Aquesta assignatura fou incorporada perquè l'esport pot ser una bona eina per apoderar els ciutadans, encara que poques ONGs de desenvolupament en són molt conscients. De fet, més un àmbit poc explorat en la cooperació catalana. L'assignatura inclou el disseny d'una intervenció en esports i desenvolupament i la possibilitat de fer estades solidàries per posar en pràctica el projecte. També es tracta el tema del gènere. L'objectiu no és només de fer projectes on la gent vagi a fer esports i es regalin materials, sinó que utilitzar l'esport com a mitjà de canvis de conducta psicològica i psicosocial.
- En l'àmbit del tercer sector, hi ha organitzacions molt especialitzades com aquelles que treballen les adopcions i on l'esport es considerat una eina per la integració. Hi ha possibilitats però falten aliances.
- La **Fundació per l'Esport i l'Educació de Barcelona** utilitza l'esport com a eina d'intervenció en escoles i instituts per tal d'apoderar monitors i monitores, gent dels barris de Barcelona. La representant també havia participat en l'elaboració de l'informe "Esport en la cooperació al desenvolupament", el qual inclou pràctiques sobre com l'esport s'està utilitzant en la crisi dels refugiats a Jordània i el Líban. L'informe fa palès l'impacte positiu que pot tenir l'esport en el desenvolupament de capacitats psicosocials, "life skills" a nivell individual i col·lectiu en contextos de conflicte i post-conflicte.
- **L'Observatori Sociològic Internacional de l'Esport (ISSO)** també duu a terme projectes internacionals a Mèxic, Guatemala, Etiòpia, Perú, entre altres països enfocats a desenvolupar el sector de l'esport i els seus professionals com també promoure l'hàbit de fer esport.
- **Consell de l'Esport de Barcelona** també dur a terme projectes en l'àmbit de l'esport a Amèrica Llatina, perquè es part del Pla Director de l'Ajuntament de Barcelona basat

en una diagnosi en el sector. L'esport es veu com un mitjà d'apoderament de les persones i dels ciutadans com a col·lectiu.

Mecanismes i mitjans dels actors de cooperació catalana en l'àmbit de l'esport

- A nivell de la identificació de projectes:
 - Diagnosi dels problemes i anàlisi dels actors apropiats per executar el projecte
 - Anar on hi ha demanda per tal d'assegurar l'apropiació i l'alineament de les intervencions
 - Disseny de metodologies específiques i sensibles al context on es treballarà.
 - Enfocament integral del projecte. L'esport com un mitjà de canvi social tant a nivell individual com a nivell col·lectiu – Enfocaments holístics on l'esport no sigui l'objectiu final, sinó un mitjà per obtenir un canvi integral de l'individu i de la societat.
 - Definir un projecte que pugui ser sostenible, un cop el finançament s'hagi acabat.
 - La transversalitat de gènere cal que sigui definida segons el context i les possibilitats reals, per tal d'evitar que el projecte no acabi creant conflicte i noves tensions.
 - Necessitats d'establir aliances amb diferents institucions (per exemple, Universitat de Barcelona i el Consell d'Esport de Barcelona).
- A nivell de l'execució del projecte:
 - Experimentació en valors i desenvolupament.
 - Formació del personal com també dels beneficiaries.
 - Transferència de responsabilitats en altres àmbits de la cooperació.
 - Crear vincles i llaços de cooperació.
- A nivell de seguiment i avaluació

- Establir un sistema de seguiment de l'impacte del projecte, tant a nivell de resultats a curt terme com a llarg terme.
- Necessitat de fer més avaluacions de l'impacte d'aquests projectes.

Reptes en l'esport per al desenvolupament

- Tots els participants van coincidir a dir que els projectes en l'àmbit de l'esport estan molt dispersos i atomitzats.
- Basat en experiències pròpies, els participants creuen que hi ha sectors on l'esport com a mitja per promoure el canvi social i el desenvolupament humà pot funcionar millor en certs sectors que en d'altres, tals com la igualtat de gènere, salut, resolució de conflicte i construcció de la pau.
- La pràctica de l'esport no pot anar dissociada de la cultura i de l'educació.
- Actualment, el món de la cooperació està molt deslligat del món de l'esport.

Taula: Resum identificació de practiques i mecanismes

Iniciatives	Mecanismes	Reptes
<ul style="list-style-type: none"> • Projectes de cooperació per desenvolupar l'esport • Projectes de cooperació per a la transformació individual i social mitjançant l'esport • Formació en l'àmbit de l'esport per al desenvolupament en la gestió esportiva 	<ul style="list-style-type: none"> • Formació • Desenvolupament de capacitats • Diagnòs • Transversalitat de gènere adaptat al context • Metodologies adaptades al context • Enfocaments integrals i holístics • Sostenibilitat • Aliances entre institucions • Experimentar amb les valors • Transferència de responsabilitats • Creació de vincles 	<ul style="list-style-type: none"> • Dispersió i atomització • Esport com a mecanisme de canvi i transversal a diversos sectors • Dissociació de cultura i educació • Desconnexió Esport i Cooperació

	<ul style="list-style-type: none"> • Sistema de seguiment • Avaluar 	
--	---	--

5.2 Tendències de futur de cara la visió 2030

La segona part de la sessió va estar dedicada a fer una reflexió sobre el futur de l'esport al desenvolupament en la cooperació catalana. Concretament, l'objectiu d'aquesta part de la sessió va ser identificar les oportunitats i reptes de futur per a la cooperació catalana en termes d'enfocaments estratègics, instruments i aliances. El format de la sessió va ser plenària.

Recomanacions per la integració de l'esport en la cooperació catalana

- L'Administració pública hauria de fer un esforç per enllaçar el món de la cooperació amb el món de l'esport, i incloure l'esport com una eina més per promoure el desenvolupament sostenible.
- Es va considerar que la Secretaria de l'Esport hauria de tenir un paper predominant en aquest àmbit i haver de canviar per tal de promoure l'esport per al desenvolupament.
- Seria necessària l'articulació entre els actors que treballen en l'àmbit de l'esport i els que treballen l'àmbit de la cooperació.
- L'esport té un poder transformador. Per tal que sigui efectiu, els participants van indicar que era necessari que els actors deixin els enfocaments basats en els principis basats en la 'caritat' i 'l'ajuda' i adoptar enfocaments més orientats a la transformació social.

- Aquesta reflexió va dur al grup a iniciar el debat sobre l'objectiu final dels projectes de cooperació en l'àmbit de l'esport. Hi havia participants que apuntaven que l'objectiu final hauria de ser el desenvolupament del sector de l'esport en un país. Altres participants opinaven que la finalitat de l'esport hauria de ser una eina per a la transformació i el canvi social, per l'apoderament dels individus i de les societats. Finalment, una última reflexió va suggerir que aquests dos enfocaments podrien ser complementaris. Com a resultat del debat, els participants van acordar que la cooperació catalana hauria de fer aquesta distinció i, a més, establir criteris sobre l'esport per al desenvolupament.
- Qualsevol suport a l'esport per al desenvolupament hauria de basar-se en una diagnosi acurada del que es fa en altres Departaments de la Generalitat en l'àmbit de la cooperació i on l'esport podria ser incorporat com a mecanisme (per exemple sectors com la sanitat, nutrició, aigua etc.).
- Aquesta diagnosi hauria d'incloure una valoració de les fortaleces de la cooperació catalana en l'àmbit de l'esport i el seu valor afegit.
- Tot suport a l'esport per al desenvolupament hauria d'incorporar sistemes de seguiment i d'avaluació per poder valorar l'impacte de l'esport per al desenvolupament. Els resultats de les avaluacions haurien de servir per establir lliçons apreses i ser utilitzades per definir intervencions futures en el sector.
- L'administració pública també hauria de jugar el rol de facilitador per tal d'involucrar diferents actors i assegurar un enfocament multi-actor i multi-sectorial com requereix l'Agenda 2030.
- El desenvolupament de capacitats dels professionals de l'esport en l'àmbit de la cooperació, incloent una metodologia compartida de formació.

Taula resum: Recomanacions i Rols

Recomanacions/Tendències	Rols Institucions públiques
--------------------------	-----------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Esport com a mecanisme de transformació social i individual i no de 'caritat' • Articulació dels actors • Clarificar els objectius de l'esport: com a finalitat o com a mitjà • Diagnosi • Anàlisi de les fortaleces de la cooperació catalana en l'àmbit de l'esport i el valor afegit • Seguiment i avaluació • Desenvolupar els professionals de l'esport en l'àmbit de la cooperació 	<ul style="list-style-type: none"> • D'enllaç entre esport i el món de la cooperació • Secretaria de l'esport paper predominant • Facilitador d'aliances
--	---